

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 35. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius01val-shoot-idm140153320978784/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

den By, til hvis Universitet danske Reformatorer fortrinsvis søgte, taltes dengang rent Plattysk¹. Højtyskens Erobring af Nordtyskland var endnu kun i sin Vorden. Berøringen med det *talte* højtyske Sprog var da ringe, og den væsentligste Del at det skriftlige Samkvem med Tyskland foregik paa Latin eller Plattysk. Det er da forstaaeligt, om de danske Oversættere har søgt til nedertyske Udgaver, hvor disse fandtes. Og at dette for Katekismens Vedkommende ikke blot gjaldt Palladius, men vistnok ogsaa Sadolin, skal jeg senere vise; derimod havde Vormordsen, som ovf. omtalt, oversat sin Katekismus — efter Latin².

III.

Det næste Spørgsmaal er, om Palladius ved Siden af den (eller de) tyske Udgaver har benyttet en latinsk Oversættelse. Herom tror jeg ikke, der kan være Tvivl. Skønt Helheden hviler paa tysk Grundlag, skønt latinske Konstruktioner saa godt som aldrig findes, er der Enkeltheder, hvor Overensstemmelsen med de latinske Oversættelser er saa aabenbar, at den kun kan forklares derved, at Palladius (ligesom iøvrigt ogsaa Sadolin) har benyttet baade tyske og latinske Udgaver. Som Exempel skal jeg nævne følgende Steder — idet jeg stadig kun tager de Stykker af Haandbogen, til hvilke han efter al Sandsynlighed ikke har haft dansk Grundlag —:

S. 69, L. 22—23. Pall: *i tuinge folcket til en part aff Sacramentet oc til eders menneskelige lerdom* = lat. (Lonicerus' Oversættelse): *quod unicam tantum speciem Sacramenti ac*

¹ Jfr. K. Knoke, Luthers kleiner Katechismus, Halle 1904, S. 17.

² Hvis det skulde vise sig, at Oversættelseslitteraturen i Reformationstiden for en væsentlig Del hviler paa nedertysk eller latinsk Grundlag, og ikke som hidtil antaget paa højtysk, vil det, naar Hensyn tages til den øvrige stærke plattyske Paavirkning — og ringe højtyske — være forstaaeligt, at det højtyske Ordforraad i saa ringe Grad prægede Sproget, — noget der har staaet som ret mærkeligt (se f. Ex. Dahlerups Sprog-historie, Kbh. 1896, S. 48). — Jfr. om Messehaandbogens Forhold til Nedertysken, af. S. 39².